

УДК 343.97

Філей Ю.В.¹, Крижановський П.О.²

¹ проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-112 НУ «Запорізька політехніка»

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ, ЩО БЕЗПОСЕРЕДНЬО СПРЯМОВАНІ НА УСУНЕННЯ ПРИЧИН І УМОВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Причина злочинності – це сукупність різних за характером і механізмом дії соціальних явищ, що породжують злочинність. Причина,

виробляючи дію, породжує слідство. Для дії причини необхідні певні умови, які перетворюють можливість скоєння злочину в дійсність.

Виділяються об'єктивні і суб'єктивні причини, а також антропологічні і соціальні тощо. Необхідно виявляти закономірності злочинності, її причини та умови, з метою вироблення найбільш ефективних заходів протидії цьому негативному, асоціальному явищу.

Спеціально необхідно розглянути ті специфічні заходи, які безпосередньо спрямовані на усунення причин і умов крадіжок, грабежів, розбоїв, шахрайства та вимагання.

До них насамперед належать заходи технічні та організаційні:

- впровадження в практику оперативного диспетчерського зв'язку житлово-експлуатаційних контор, призначеного для здійснення контролю за допомогою технічних засобів за входами в під'їзди, підвали, на горища та інші підсобні приміщення житлових будинків;

- впровадження охоронної сигналізації в квартирах, випуск замків з посиленими індивідуально-потайними охоронними властивостями, технічне зміцнення дверних коробок і дверей, облаштування під'їздів кодовими замками;

- удосконалення організації патрульної поліції з обов'язковим урахуванням особливостей кримінологічної обстановки в житлових мікрорайонах;

- своєчасне усунення з вулиць осіб, які знаходяться в нетверезому стані, як потенційних потерпілих або можливих злочинців;

- організація мешканців на вулицях, у скверах і у дворах житлових будинків;

- організація охоронюваних стоянок для автотранспорту;

- належне освітлення вулиць, дворів, будівель;

- своєчасне реагування на дрібні правопорушення, вчинені в громадських місцях, на факти побоїв, знущань, погрози.

Однією з умов, що сприяють вчиненню корисливих злочинів, є порушення правил зберігання, перевезення та передачі матеріальних цінностей, недоліки в організації праці та доборі кадрів.

В деяких випадках не потрібно створювати умови для вчинення корисливого злочину. Наприклад, коли у стоячого спереду в автобусі чоловіка можна побачити висунутий з кишені гаманець. Так, певний асоціальний тип людини з негативно деформованими потребами потрапляє в ситуацію можливого задоволення цих потреб та інтересів.

Певне значення для вчинення корисливих злочинів має поведінка самих потерпілих. Значна частина вуличних грабежів здійснюється щодо осіб, які перебувають у сильному ступені сп'яніння. Як і раніше зустрічаються факти, коли потерпілі самі створювали обстановку, що

полегшує доступ злочинцям в оселі: залишали ключі в легкодоступних місцях, відкриті квартирки та вікна тощо.

У невеликих поселеннях, де всі практично знають один одного, майже не буває грабежів і розбоїв, не часті крадіжки особистого майна.

Засоби масової інформації намагаються висвітлювати найвизначніші випадки шахрайських проявів, залучаючи фахівців для дачі порад щодо уникнення вказаних ситуацій. Але люди не можуть жити, нікому не довіряючи, думаючи, що це може бути з кожним, але не з ним. За статистикою, кожен п'ятий є азартною людиною і сам провокує злочинця зробити себе потерпілим.

При аналізі соціально-психологічних факторів у першу чергу слід відзначити, що в суспільстві різко змінилися критерії цінностей. Якщо раніше праця представляла ту цінність, на яку слід було орієнтуватися, то нині матеріальне благополуччя, незалежно від способів його досягнення, визначає цінність людини в значно більшій мірі, ніж його праця.

Вирішальним чинником зростання кримінальної активності в економічній сфері стало прагнення суб'єктів господарської діяльності до досягнення максимального прибутку, який в умовах високих підприємницьких ризиків (інфляція, неплатежі, високі податки, корупція, шахрайство) можна було досягти лише з використанням протиправних методів. Так, податкова система в Україні практично не дозволяє вижити виробникові після сплати всіх податків в їх повному обсязі. У результаті в кримінальні економічні відносини виявилася включеною значна частина підприємців.

Існуюче в суспільстві протиріччя між офіційними нормами поведінки і фактичною поведінкою частини населення пояснює, чому окремі індивіди йдуть на скоєння злочину. Широке поширення в наш час у суспільстві незаконного бізнесу, що приносить величезні доходи, породжує уявлення про дуалізм існуючих норм і законів.

Отже, безкарність, поряд з швидкістю і відносною легкістю придбання досить великих матеріальних коштів, завдяки корисливим злочинам, стимулює кримінальне зараження суспільства.